

Т. О. Королюк,
к. е. н., доцент, доцент кафедри національної економіки та публічного управління,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3610-9839>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.24.181

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

T. Koroliuk,
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the department of national economy and public
administration, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

MODERN APPROACHES TO EVALUATING OF EFFICIENCY OF PUBLIC ADMINISTRATION

Здійснено аналіз сучасних підходів до оцінювання ефективності публічного управління. У результаті проведеного дослідження встановлено, що специфіка публічного сектора впливає на оцінювання його ефективності. Це, своєю чергою, обумовлює складність ідентифікації та кількісного вимірювання результатів управління. У процесі дослідження виокремлено основні критерії оцінювання публічного управління. Акцентовано увагу на необхідності забезпечення комплексного підходу до оцінювання ефективності публічного управління на підставі низки критеріїв, що відображають різні сфери та рівні управління. Встановлено, що не існує єдиної концепції до оцінювання ефективності публічного управління. Проведений аналіз дав змогу визначити проблеми оцінювання ефективності публічного управління, чинники впливу та обґрунтувати напрями щодо удосконалення. Встановлено, що традиційні підходи до оцінювання ефективності публічного управління потребують модернізації, враховуючи сучасні процеси децентралізації, цифровізації, зростання ролі знань та людського капіталу, зміни ролі людини в системі прийняття управлінських рішень.

An analysis of modern approaches to evaluating of effectiveness of public administration was carried out. As a result of the conducted research, it was established that the specifics of the public sector affect the evaluation of its efficiency. This, in turn, determines the complexity of identification and quantitative measurement of management results. Peculiarities of public administration are the pursuit of a number of goals, the monopolistic nature of the provision of public services, the presence of a significant risk of inefficient use of public finances, insufficient information transparency, flexibility and propensity for innovation.

In the process of research, the main evaluation criteria of public administration were singled out: efficiency, effectiveness, economy, justice and ensuring equality, quality, innovativeness. The methods of evaluating the effectiveness of public administration are defined. Attention is focused on the need to provide a comprehensive approach to evaluating of effectiveness of public administration based on a number of criteria reflecting different spheres and levels of administration.

It was established that there is no single concept for evaluating of effectiveness of public administration. Legal, organizational, socially oriented, expert, technological, pragmatic, political approaches to measuring the effectiveness of government bodies are distinguished. The conducted analysis made it possible to determine the problems of evaluating the effectiveness of public administration, influencing factors, and to justify directions for improvement. The factors that limit the adoption of rational management decisions include: information asymmetry, irrationality of the behavior of business entities, the presence of a time lag between the adoption and implementation of decisions, expectations of entities. Emphasis is placed on the need to ensure a compromise between the criteria of efficiency and fairness in the management practice of authorities. It has been established that traditional approaches to evaluating the effectiveness of public administration need modernization, taking into account the modern processes of decentralization, digitalization, the growing role of knowledge and human capital, and changes in the role of people in the management decision-making.

Ключові слова: публічне управління, ефективність, результативність, економічність, критерії оцінювання, нові підходи, показники.

Key words: public administration, efficiency, effectiveness, cost-effectiveness, evaluation criteria, new approaches, indicators.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Проблема максимального задоволення постійно зростаючих потреб в умовах обмежених ресурсів є ключовою в царині економічної науки. Логіка даного взаємозв'язку визначає особливості управлінської практики як на мікро-, так і на макрорівні. Кожний суб'єкт господарювання у своїй діяльності намагається максимізувати результати та мінімізувати витрати. Не є виключенням і держава в особі органів державної влади та місцевого самоврядування. Розробка будь-якої програми урядом чи органами місцевого самоврядування потребує визначення результатів та критеріїв оцінювання успішності її впровадження, обсягів фінансових ресурсів та показників ефективності.

Оцінювання ефективності публічного управління дає змогу вчасно ідентифікувати проблеми, розробити шляхи їх розв'язання та удосконалити подальші управлінські процеси. Однак проблема полягає в обґрунтуванні підходів до оцінки ефективності, визначенні її критеріїв та показників, враховуючи специфіку публічного управління, особливості його розвитку та міжнародну практику.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Проблема оцінювання ефективності публічного управління не є новою, їй присвячено низку наукових праць. Вольська О.М., Власюк Н.І., Дурман М.О., Євтушенко О.Н., Пікулик О.І., Ковбасюк Ю.В., Лопушинський І.П., Малахова Т.В., Матвієнко П.В. досліджують критерії оцінки та механізми забезпечення ефективності

державного управління, проблемні аспекти та чинники впливу. Значну увагу даній проблематиці приділяють закордонні вчені [1; 2; 8; 9; 10]. Беручи до уваги напрацювання вітчизняних і зарубіжних вчених, відкритими й актуальними залишаються питання систематизації та модернізації підходів та критеріїв до оцінювання ефективності публічного управління, враховуючи специфіку публічного сектору та сучасні тенденції цифровізації, євроінтеграції, децентралізації, трансформації відносин між органами публічної влади та громадськістю.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Аналіз сучасних підходів до оцінювання ефективності публічного управління та обґрунтування необхідності їх модернізації, враховуючи тенденції розвитку суспільства та управлінської практики.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Ефективність публічного управління виступає одним із ключових чинників економічного розвитку та суспільного добробуту країни. Адже від того, наскільки публічне управління відповідає потребам та очікуванням громадян, залежить успішність реалізації державних програм, розвиток підприємницької діяльності, рівень зайнятості та благополуччя населення.

Оцінювання ефективності публічного управління дає змогу раціонально використовувати обмежені ресурси за необхідності максимального задоволення суспільних потреб; забезпечити необхідною інформацією прийняття управлінських рішень; визначити правильність вибору стратегії розвитку, поставлених завдань і реалізації заходів щодо вирішення проблем; вчасно скорегувати впливи та удосконалити управлінські процеси; формувати культуру постійного вдосконалення системи управління; залучати зацікавлені сторони до визначення цілей, завдань та контролю за

Таблиця 1. Відмінні елементи ефективності в публічному та приватному секторах

Критерій порівняння	Публічний сектор	Приватний сектор
Мета	Переслідує низку цілей, орієнтуючись на задоволення суспільних потреб	Спрямований на максимізацію прибутку
Рівень конкуренції	Монопольний характер надання суспільних послуг	Діяльність переважно на конкурентних ринках
Результат діяльності	Надає суспільні блага та послуги, ринкову вартість яких складно визначити	Виробляє приватні товари та послуги, ринкову вартість яких не складно оцінити
Прийняття управлінських рішень	Діяльність базується на суспільних рішеннях і має демократичний характер; жорсткість у прийнятті управлінських рішень	Виробництво залежить від рішень виробника залежно від ринкової ситуації; гнучкість в прийнятті рішень, прояв ініціативи
Розподіл продукції	Розподіл продукції здійснюється відповідно до потреб споживачів	Розподіл товарів залежить від рівня прибутку та вимог споживачів
Суб'єкт відповідальності	Відповідальність політичних лідерів	Відповідальність керівників компаній
Специфіка фінансування	Перерозподіл ресурсів; джерелом фінансування є податки	Джерело фінансування – доходи від інвестицій
Витрати	Ризик неефективного використання публічних фінансів	Переслідує скорочення витрат
Інформаційна прозорість	Низька інформаційна прозорість; складність оцінки загальних витрат через диференціацію даних залежно від цілей	Висока прозорість інформації щодо інвесторів, акціонерів; доступність даних

Джерело: складено на основі [1].

їх виконанням; підвищити підзвітність органів влади та їх посадових осіб; накопичити досвід, який можна використати для втілення майбутніх ініціатив. Від ефективності заходів владних інституцій залежить успіх реформ у різних сферах функціонування національної економіки, розв'язання проблем і досягнення поставлених цілей. Тому вимірювання ефективності повинне виступати невід'ємною складовою управлінського процесу.

Досліджуючи особливості оцінювання ефективності публічного управління, зарубіжні вчені звертають увагу на відмінні елементи ефективності публічного сектору порівняно із приватним (табл. 1) [1]. Інші дослідники також вказують на відсутність в публічному секторі умов до належної конкуренції та ризику банкрутства, складнощі в оцінюванні результатів управлінської діяльності [2, с. 8]. Все це визначає специфіку критеріїв та підходів до оцінки ефективності публічного управління.

Варто зауважити, що в європейських країнах спостерігається тенденція до перерозподілу надання публічних послуг органами влади на приватний сектор задля зменшення їхньої вартості, спрощення процедур надання та підвищення якості обслуговування громадян в цілому. Така практика є свідченням демонополізації ринку публічних послуг. При цьому держава несе відповідальність за якість їхнього надання.

Оцінювання публічного управління передбачає визначення певних критеріїв — ознак (кількісних та якісних), на основі яких проводиться оцінка, вимірювання показників [4, с. 357]. Найбільш поширеними критеріями, за якими здійснюється оцінка публічного управління, вибір альтернатив державної політики виступають критерії ефективності, результативності, економічності, оптимальності, справедливості та інноваційності (табл. 2). Перші три критерії ще називають показниками успіш-

Таблиця 2. Окремі критерії оцінки публічного управління

Критерій	Сутність
Ефективності	характеризує співвідношення результатів та затрат, тобто між продуктом (послугами) та ресурсами для їх виробництва
Результативності	досягнення поставлених цілей щодо вирішення проблем; відповідність пріоритетним завданням державної політики, задоволення суспільних потреб та очікувань
Економічності	різновид ефективності, що характеризується зіставленням витрачених ресурсів з отриманими результатами; відображає отримання запланованих результатів (продуктів) певної якості з найменшими витратами ресурсів
Оптимальності	характеризує доцільність управлінських дій з погляду відповідності визначеним вимогам; найкращий з можливих станів соціальної системи для досягнення мети в конкретних умовах
Справедливості	характеризує пропорційний вплив на різні групи населення чи території; результати та зусилля розподілені чесно та законно; вертикальна, горизонтальна справедливість та між поколіннями
Якості надання публічних послуг	задоволення потреб суспільства; ступінь відповідності властивостей процесу його сутності, певним визначеним вимогам
Інноваційності	впровадження цифрових технологій в управлінську діяльність, застосування прогресивних методів щодо організації, мотивації персоналу у досягненні поставлених цілей

Джерело: складено на підставі [4, с. 357-359; 5, с. 112; 3, с. 64; 6, с. 94].

ності публічного управління (концепція трьох "Е" — efficiency, effectiveness, economy).

Залежно від кількості критеріїв, що використовуються для оцінювання ефективності публічного управління, розрізняють методи оцінки, що базуються на одному (фінансові показники — чиста теперішня вартість, норма прибутку, час окупності та ін.; витрати-випуск — мінімізації витрат, аналіз витрат і вигід, витрат і корисності) та декількох критеріях (шкали та діапазони, ранжування, методи Фуллера, Сааті, методи часткової оцінки варіантів, попарне порівняння варіантів). Методи, що базуються на декількох критеріях, є складнішими в прикладному застосуванні, проте об'єктивніше відображають ефективність публічного управління [2, с. 9].

На сьогодні не існує єдиної універсальної концепції оцінювання ефективності публічного управління, що пов'язано із специфікою діяльності органів влади й особливостями їхньої взаємодії із населенням. Залежно від мети та особливостей конкретних умов для оцінювання ефективності використовують наступні концепції: цільову, функціональну, системну, концепцію на основі досягнення балансу інтересів, аналізу вигід і витрат [7, с. 236—237].

Зарубіжні дослідники розглядають ефективність крізь призму трьох підходів: 1) як співвідношення доходів та витрат або витрат та вигід; 2) як відношення фактичних показників до нормативних (визначених стандартів); 3) як успіх щодо досягнення поставленої мети [2, с. 6]. Інші відомі науковці аналізують ефективність з позицій концепції технічної та економічної ефективності. Згідно технічного підходу "ефективність" визначається як пошук оптимального методу просування цілей, тобто їх досягнення з найменшими витратами. Економічне розуміння ефективності базується на теорії Паретто-ефективності, відповідно до якої використовувати наявні економічні ресурси слід таким чином, якщо просування однієї цілі неможливе без погіршення іншої [8, с. 4, 18].

Г. Саймон трактує "ефективність" як досягнення бажаних цілей, В. Вілсон — отримання найбільшого результату за даного рівня ресурсів [9]. Ефективність може бути досягнута шляхом раціонального прийняття рішень, оцінки всіх альтернатив, витрат і вигід, потім вибору альтернативи, яка може принести найбільшу чисту вигоду [10]. Водночас раціональне прийняття рішень обмежується недостатньою поінформованістю, ірраціональною поведінкою суб'єктів господарювання, організаційною політикою публічної адміністрації.

Пікулик О.І., Власюк Н.І. виділяють правовий, організаційний, соціально-орієнтований, експертний, технологічний, прагматичний підходи до оцінки ефективності органів державної влади [6, с. 98]. Матвієнко П.В. виокремлює управлінський, політичний та правовий критерії оцінювання публічного управління [11, с. 71].

У науковій літературі інколи категорії результативності та ефективності ототожнюються, так як з лат. "ефективність" означає творчий, дієвий і відображає результативність певного процесу чи дії [6, с. 94]. У міжнародному стандарті ISO 9000:2015 "результативність" (effectiveness) трактується як ступінь реалізації запланованих робіт і досягнення запланованих

результатів (цілей). Натомість "ефективність" (efficiency) визначається як співвідношення між досягнутим результатом і використаними ресурсами [12].

Аналогічний підхід відображений і в працях вітчизняних науковців [4, с. 185; 13, с. 137]. Результативність виступає зовнішнім проявом діяльності органів публічного управління і характеризує міру досягнення визначених цілей. Ефективність відображає досягнення визначених результатів при врахуванні витрачених ресурсів, і характеризує внутрішні особливості системи управління.

Методичні рекомендації з проведення фінансового аудиту Рахунковою палатою України передбачають оцінку продуктивності (співвідношення між результатами діяльності розпорядника бюджетних коштів та використаними для їх досягнення коштами), результативності (встановлення ступеня відповідності фактичних результатів розпорядника бюджетних коштів запланованим) та економності (досягнення розпорядником коштів запланованих результатів за рахунок використання мінімального обсягу бюджетних коштів або досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів) використання бюджетних коштів [14].

Критерій економічності відображає отримання запланованих результатів певної якості з найменшими витратами ресурсів, або досягнення максимально можливих результатів за наявних бюджетних обмежень. Ефективна політика може вимагати значних витрат, але моніторинг економічності дає змогу дотримуватися принципів обґрунтованості та реалістичності.

Таким чином, оцінити показник результативності публічного управління можна на основі співвідношення фактичних результатів із запланованими:

$$P = \frac{P_{\text{факт}}}{P_{\text{план}}} \times 100\% \quad (1),$$

де P — результативність, $P_{\text{факт}}$ — фактичний результат, $P_{\text{план}}$ — запланований результат.

Розрізняють результативні показники витрат, продукту, ефективності та якості [15, с. 9]. Окрім того, результати публічного управління можуть бути очікувані (заплановані) та неочікувані (не заплановані); позитивні та негативні; стимулятори та дестимулятори.

Варто розрізняти категорії "ефективність" та "ефект". Ефект — досягнутий результат у його матеріальному, вартісному та соціальному вираженні. Економічний ефект — показник результату діяльності, який розраховується як різниця між результатами і витратами ресурсів [16, с. 126]. У широкому сенсі під ефектом розуміють здатність продукту задовольняти суспільні потреби. Ефективність — це відносний ефект, що визначається як відношення результату до витрат на його отримання:

$$E = \frac{P}{B} \quad (2),$$

де E — ефективність, P — результат, B — витрати ресурсів.

Показник ефективності характеризує величину витрат на одиницю створеної продукції. Залежно від широти охоплення, сфери та стадій управлінського процесу, рівнів управління, варто розрізняти внутрішню та зовнішню ефективність публічного управління; локаль-

ну та інтегральну; економічну, соціальну, демографічну, безпекову; ефективність планування, організації, реалізації заходів, контролю та мотивації; ефективність діяльності органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.

У управлінській практиці владних інституцій важлива увага приділяється оцінці економічної та соціальної ефективності. В основі економічної ефективності результати мають економічний характер (національний дохід, доходи бюджету, вартість кінцевих товарів і послуг), їх нескладно оцінити. Показники соціальної ефективності відображають якісні характеристики (суспільний добробут, рівень життя населення, задоволеності якістю надання публічних послуг, забезпечення справедливості) та відповідність результатів управління основним потребам й інтересам суспільства.

Залежно від рівнів розрізняють критерії соціальної ефективності, що відображають загальну соціальну ефективність, ефективність функціонування суб'єктів публічного управління, управлінських органів і посадових осіб [7, с. 238—246].

Соціальні ефекти вимірюються переважно із застосуванням експертного методу, що позбавляє їх повної об'єктивності та обумовлює залежність від рівня компетентності, досвіду та певних особистих вподобань залучених до такої оцінки фахівців. Соціальна та економічна ефективність взаємопов'язані між собою, так як для задоволення потреб та інтересів громадян потрібні відповідні ресурси, що забезпечуються розвитком національної економіки.

Соціальна ефективність орієнтована на задоволення фізіологічних, духовних, соціальних потреб, попередження кризових явищ, управління розвитком з урахуванням соціальних стандартів, відповідності світовим критеріям якості життя при оптимальному використанні суспільних ресурсів. Критерії соціальної ефективності повинні охоплювати такі сфери суспільного життя як соціальні, екологічні, демографічні, психологічні тощо. Водночас суспільство повинне бути зацікавлене у високій якості публічного управління, що визначає економічну ефективність політики.

Ефективність публічного управління можна виміряти на основі порівняння прогностичних показників із фактичними; фактичних із міжнародними стандартами, показниками розвинутих країн; фактичних із пороговими (граничними) величинами. Проте такі підходи теж містять певні обмеження. Наприклад, як критерій соціальної ефективності управління використовують рівень задоволеності населення якістю публічних послуг чи політикою органів влади. Однак кожний може по-різному розуміти якісну категорію задоволеності. У країнах із авторитарним стилем управління, низьким рівнем інституційної спроможності владних інституцій рівень задоволеності політикою влади може бути високим, проте це не є свідченням її ефективності. Порівнюючи показники розвитку окремих країн із показниками розвинутих, потрібно враховувати національні інституційні та релігійні особливості. Наприклад, в одних країнах, гендерно орієнтований підхід у публічному управлінні є одним із принципів забезпечення його ефективності, натомість в інших країнах може стати чинником політичних збурень та протистоянь.

У практиці публічного управління широко використовується інтегральний підхід до оцінки ефективності публічного управління, що охоплює низку показників, які відображають різні аспекти діяльності органів влади [17]. До інтегральних показників відносяться: міжнародний індекс ефективності державної служби (InCiSE), індекс ефективності уряду (GEI), індекс сприйняття корупції (CPI), індекс свободи преси (PFI), індекс економічної свободи (IEF), глобальний індекс інновацій (GII), індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI), індекс людського розвитку (HDI).

Як зауважують дослідники, зосередження лише на ефективності відвертає увагу від досягнення запланованих цілей [8, с. 4]. Окрім критеріїв ефективності, результативності та економічності владним інституціям потрібно керуватись критеріями забезпечення справедливості та рівності, репрезентативності, якості надання публічних послуг та задоволення потреб суспільства, інноваційності. Проте будь-які зміни, спрямовані на посилення рівності у суспільстві, пов'язані з певною втраченою ефективності. Адже державне втручання завжди пов'язане з витратами, а перерозподіл ресурсів викликає демотиваційний вплив. Надмірна перевага ефективності призводить до соціальної нестабільності, а значний акцент на справедливості — уповільнює економічне зростання та розвиток. Перед владними інституціями постає дилема забезпечення компромісу між ефективністю та справедливістю.

З огляду на проведене дослідження, відзначимо, що зважаючи на специфіку публічного сектору, наявні критерії та підходи, існують певні складнощі в оцінюванні ефективності публічного управління:

- складність ідентифікації та кількісного вимірювання результатів управління, у тому числі соціальних, пов'язаних із якісними характеристиками;
- складність оцінки витрат (вартості задіяних ресурсів);
- отримані результати можуть бути наслідком дії зовнішніх чинників (криза, політична нестабільність, стихійне лихо та ін.), а не впроваджених заходів держави;
- наявність часового лагу між вжитими управлінськими заходами та отриманими результатами.

Поряд із традиційними підходами та критеріями до оцінки ефективності публічного управління варто враховувати нові тенденції, пов'язані із розвитком та впровадженням в управлінську практику інформаційно-комунікаційних технологій, децентралізацією державного управління, зростанням ролі знань, потреб та вимог з боку громадськості, розвитком теорії публічного управління та трансформацією ролі громадянина в прийнятті рішень владними інституціями, впровадженням міжнародних стандартів в систему управління. Цифрові технології підвищують ефективність діяльності органів влади. Електронне урядування, перехід на міжнародні стандарти у сфері управління дає змогу скоротити використання ресурсів (часових, людських, фінансових), підвищити прозорість та відповідальність владних інституцій та забезпечити належну якість публічних послуг. Означені заходи вимагають збільшення фінансування на розробку системи управління якістю із врахуванням сучасних вимог, навчання персоналу та подальшого розвитку правової бази [18, с. 84].

Європейський інститут публічного адміністрування у підвищенні ефективності управління акцентує увагу на знаннях, навчанні та підвищенні кваліфікації персоналу, кар'єрному зростанні, що є необхідними умовами розвитку управлінських інновацій [19]. Професіоналізм, креативність, гнучкість та готовність до безперервного розвитку формують підвалини для забезпечення внутрішньої та зовнішньої ефективності органів державної влади та публічного управління.

На сьогодні оцінка ефективності публічного управління набуває комплексного характеру та повинна базуватися на низці критеріїв, сукупності кількісних та якісних показників, що охоплюють усі найважливіші сфери життєдіяльності та рівні управління.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Існують такі підходи до оцінювання ефективності публічного управління як функціональний, витратний, правовий, управлінський, політичний, організаційний та технологічний. У межах цих підходів відбувається оцінка кількісних та якісних показників публічного управління відповідно до низки критеріїв. Ефективність, результативність, економічність, справедливність, якість та інноваційність виступають основними критеріями оцінки управлінської діяльності органів державної влади.

При оцінюванні ефективності публічного управління необхідно враховувати специфіку надання публічних послуг, прийняття управлінських рішень за участю представників громадянського суспільства, а також не лише економічні вигоди, а й соціальні ефекти, що полягають у задоволенні потреб та інтересів громадян. Не зважаючи на складність оцінювання ефективності публічного управління, механізми вимірювання повинні бути гнучкими, оцінювання здійснюватися на всіх стадіях управлінського процесу із врахуванням чинників внутрішнього та зовнішнього середовища, міжнародних стандартів у сфері управління задля розв'язання суспільних проблем і досягнення поставлених цілей.

Література:

1. Florina P. Elements on the Efficiency and Effectiveness of the Public Sector. "Ovidius" University Annals, Economic Sciences Series. 2017. Volume XVII. Issue 2. URL: <https://stec.univ-ovidius.ro/html/anale/RO/2017-2/Section%20III/29.pdf> (accessed: 15.10.2023).
2. Vavrec R. Efficiency and inefficiency of public administration. Journal of Economic Development, Environment and People. 2018. Volume 7, Issue 1. URL: https://www.researchgate.net/publication/324567412_Efficiency_and_inefficiency_of_public_administration (accessed: 05.11.2023).
3. Державна політика: підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президенті України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. К.: НАДУ, 2014. 448 с.
4. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К.: НАДУ, 2010. 820 с.

5. Романов В.Є., Рудік О.М., Брус Т.М. Вступ до аналізу державної політики: навч. посібник. К.: НАДУ. 2003. 171 с.
6. Пікулик О.І., Власюк Н.І. Основні підходи до оцінювання ефективності діяльності органів державного управління. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2023. Том 34 (73). № 1. С. 93—100.
7. Євтушенко О. Н. Державне управління (Основи теорії державного управління): [навчальний посібник у трьох частинах] / О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. Ч. 1. Основи теорії державного управління. 2013. 268 с.
8. Grandy C. The "Efficient" Public Administrator: Pareto and a Well-Rounded Approach to Public Administration. 2008. 45 p. URL: <http://www2.hawaii.edu/~grandy/Writings/EfficiencyPaper-PrePrint-081308.pdf> (accessed: 25.11.2023).
9. Gunuboh T. Efficiency as a Central Concept in the Science of Administration, Fact and Value-Contexts in the Administrative Processes, and Democracy. Open Journal of Social Sciences. Vol.11 No.6, June 2023. URL: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=125654> (дата звернення: 21.11.2023).
10. Simon, H. A. Rationality as Process and as Product of Thought. American Economic Association, May 1978, Vol 68, No 2. P. 1—16. URL: <https://www2.econ.iastate.edu/tesfatsi/RationalityAsProcessAndProduct-OfThought.ElyLecture1978.Hsimon.pdf> (дата звернення: 25.11.2023).
11. Матвієнко П.В. Основні критерії та моделі оцінки ефективності державного управління. Економіка та держава. 2008. № 6. С. 70—76.
12. ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) Системи управління якістю. Вимоги. К.: ДП "УкрНДНЦ". 2016. URL: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf> (дата звернення: 20.09.2023).
13. Лопушинський І.П., Дурман М.О., Малахова Т.В. Механізми забезпечення ефективності публічного управління та результативності адміністрування. Вісник ХНТУ. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. № 3 (82). С. 135—144.
14. Про Рахункову палату: Закон України № 576-VIII від 02.07.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text> (дата звернення: 01.11.2023).
15. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів. Міністерство фінансів України. 2016. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/Практичний%20посібник%20ПЦМ.pdf> (дата звернення: 01.12.2023).
16. Гончаров С. М., Кушнір Н. Б. Тлумачний словник економіста / за ред. проф. С. М. Гончарова. К.: Центр учбової літератури, 2009. 264 с.
17. Вольська О.М. Ефективність публічного управління як результат суспільних процесів у державі. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2020. № 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2020_1/3.pdf (дата звернення: 17.11.2023).
18. Бортник Н.П., Дніпров О.С. Проблеми оцінки якості та ефективності діяльності органів виконавчої влади. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. № 6. Том 3. С. 80—84.

19. Effective public administration. European Institute of Public Administration. URL: <https://www.eipa.eu/areas-of-expertise/effective-public-administration/> (accessed: 27.11.2023).

References:

1. Florina, P. (2017), "Elements on the Efficiency and Effectiveness of the Public Sector", "Ovidius" University Annals, Economic Sciences, vol.17, no.2, available at: <https://stec.univ-ovidius.ro/html/anale/RO/2017-2/Section%20III/29.pdf> (Accessed: 15 October 2023).

2. Vavrec, R. (2018), "Efficiency and inefficiency of public administration", Journal of Economic Development, Environment and People. vol.7, no. 1, available at: https://www.researchgate.net/publication/324567412_Efficiency_and_inefficiency_of_public_administration (Accessed: 05 November 2023).

3. Kovbasiuk, Ye. V., Vashchenko, K. O. and Surmin, Ye. P. (2014), Derzhavna polityka [State policy], Natsionalna akademiia derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy, Kyiv, Ukraine.

4. Surmin, Yu. P., Bakumenko, V. D., Mykhnenko, A. M. and Kovbasiuk (2010), Entsiklopedychnyi slovnyk z derzhavnoho upravlinnia [Dictionary of Public Administration], NADU, Kyiv, Ukraine.

5. Romanov, V. Ye., Rudik, O. M. and Brus, T. M. (2003), Vstup do analizu derzhavnoi polityky [Introduction to the analysis of state policy], NADU, Kyiv, Ukraine.

6. Pikulyk, O. I. and Vlasniuk, N. I. (2023), "The main approaches to evaluating the effectiveness of state administration bodies", Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernads'koho, Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia, Vol 34 (73), no.1, pp. 93—100.

7. Yevtushenko, O. N. and Andriiash, V. I. (2013), Derzhavne upravlinnia (Osnovy teorii derzhavnoho upravlinnia) [Public administration (Fundamentals of the theory of public administration)], ChDU im. Petra Mohyly, Mykolaiv, Ukraine.

8. Grandy, C. (2008), "The "Efficient" Public Administrator: Pareto and a Well-Rounded Approach to Public Administration", University of Hawaii (Manoa), pp. 45, available at: <http://www2.hawaii.edu/~grandy/Writings/EfficiencyPaper-PrePrint081308.pdf> (Accessed: 25 November 2023).

9. Gunuboh, T. (2023), "Efficiency as a Central Concept in the Science of Administration, Fact and Value-Contexts in the Administrative Processes, and Democracy", Open Journal of Social Sciences, vol. 11, no. 6, available at: <https://www.scirp.org/journal/paperinformation.aspx?paperid=125654> (Accessed: 21 November 2023).

10. Simon, H. A. (1978), "Rationality as Process and as Product of Thought", American Economic Association, vol.68, no. 2, pp. 1—16, available at: <https://www2-econ.iastate.edu/tesfatsi/RationalityAsProcessAndProductOfThought.ElyLecture1978.Hsimon.pdf> (Accessed: 25 November 2023).

11. Matviienko, P. V. (2008), "Key criteria and models for assessing the effectiveness of public administration", Ekonomika ta derzhava, vol. 6, pp.70—76.

12. State enterprise "Ukrainian research and training center for problems of standardization, certification and

quality" (2016), "State standard of Ukraine ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT) "Quality management systems. Requirements", available at: <https://khoda.gov.ua/image/catalog/files/%209001.pdf> (Accessed: 20 September 2023).

13. Lopushynskyi, I. P., Durman, M. O. and Malakhova, T. V. (2022), "Mechanisms for ensuring the effectiveness of public administration and efficiency of administration", Visnyk KhNTU. Publichne upravlinnia ta administruvannia, vol. 3 (82), pp. 135—144.

14. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "On the Accounting Chamber", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text> (Accessed: 01 November 2023).

15. Official website of the Ministry of Finance of Ukraine (2016), "Program-target method in the budget process at the level of local budgets", available at: <https://mof.gov.ua/storage/files/Практичний%20посібник%20ПЦМ.pdf> (Accessed: 01 December 2023).

16. Honcharov, S. M. And Kushnir, N. B. (2009), Tlumachnyi slovnyk ekonomista [Economist's Dictionary], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

17. Volska, O. M. (2020). "Efficiency of public administration as a result of social processes in the state", Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia, [Online], vol. 1, available at: http://el-zbirn-du.at.ua/2020_1/3.pdf. (17 November 2023).

18. Bortnyk, N. P. and Dniprov, O. S. (2017). "Problems of assessing the quality and efficiency of executive authorities", Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii, vol. 6 (3), pp 80—84.

19. Official website of the European Institute of Public Administration (2023), "Effective public administration. European Institute of Public Administration", available at: <https://www.eipa.eu/areas-of-expertise/effective-public-administration/> (Accessed: 27 November 2023).

Стаття надійшла до редакції 10.12.2023 р.

<https://nauka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663